Nr. 13.

Warszawa

16/28 marca 1868 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.
Redakcja przy ulicy Nowy Świat
Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Spekulacja krótkoterminowa gra na gładko wymuskanéj powierzchni wód politycznych; skwapliwie łowiąc pozory pokojowe spraw europejskich, tak mało z wiosną spodziewane, wielkie giełdy objawiają nastrój ku podwyżce i pewne ożywienie, ruchliwość dawno niepraktykowaną. Gdy jednak nic jeszcze stanowczego pokoju nie zapewnia, a uzbrojenia nie ustają,—wielka publiczność, chwilowym kaprysom giełdy nieulegająca, trwa w swém dotychczasowém usposobieniu,—wyczekuje, rezerwuje się, nie ufa, obawia się lada chwila możliwego zmarszczenia owéj sztucznie wygładzonéj powierzchni. Dopóki takie usposobienie trwać będzie, dopóki nie nastąpi likwidacja stanowcza nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie zbrojnego pokoju,—dopóty wielki okręt pracy społecznéj żagłów swych nie rospuści, a ruchy jego odbywać się będą nieregularnie, niepewnie, pod wpływem przypadkowym okoliczności chwilowych. Bilans banku francuskiego nie zmienia też swego charakteru i przedstawia zjawisko wspaniale ujemne olbrzymiego zastoju: fundusz metaliczny w ostatnim tygodniu zwiększył się jeszcze o 18 miljonów fr. (1.160,6/m.), portfel (415/m.) zmalał prawie do 1/3 części tego funduszu i nie dochodzi cyfry rachunków bieżących (433/m.). Są to cyfry tak nadzwyczajne, że tylko fakt rzeczywisty czyni je możebnemi: fakt przeszedł swą nienaturalnością najśmielsze hipotezy.

Pogłoski o propozycji rozbrojenia, ze strony Prus wyjść mającéj, i o kongresie europejskim w Berlinie, krążą zwłaszcza w Niemczech; w związku z niemi jest wieść o mającéj nastąpić w maju lub czerwcu podróży cesarza Napoleona do Berlina i Petersburga. Mówią także o podróży księcia Napoleona do Wiednia, z którą łączą rozmaite kombinacje w sprawie wschodniéj.

Polepszenie w usposobieniu świata finansowego angielskiego przypisują wpływowi miejscowych okoliczności, jak obfite dostarczenie zapasów zbożowych, głównie z Ameryki, uspokojenie Irlandji, polepszenie stanu expedycji abisyńskiéj i zapewnienie kanclerza skarbu że koszta jéj nie przeniosą 3 miljonów f. ster.

Plan finansowy ministerstwa włoskiego — poprawy kredytu za pomocą nowych podatków, a następnie zniesienia kursu przymusowego za pomocą pożyczki zewnętrznéj,—jest może jedyny skuteczny w położeniu obecném; szkoda tylko, że kombinacja podatkowa opiera się na dwóch wcale nie sympatycznych podatkach—od mlewa i od renty długu publicznego.

Rząd rumuński dał koncesję na budowę dróg żelaznych kompanji pruskiéj z gwarancją po 250.000 fr. na kilometr i pożyczką 75 m., kiedy inna spółka ofiarowała się po 220.000, a Sapieha, Brassey i Sp. po 170.000. W Bukareście wielkie stąd niezadowolenie.

Na giełdzie warszawskiéj kursa papierów publicznych prawie bez zmiany, akcje dróg żelaznych trochę zyskały, wexle zagraniczne zniżone, oprócz wiedeńskich.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 20—26 marca 1868 r.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 20 marca	Sobota 21	Poniedz. 23	Wtorek 24	Środa 25 święto	Czwar. 26	Stosunek do równi na 100
			Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	74,50	74,67	74,67	.	.	.	$74^{2}/_{3}$
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4,^{32}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	102	.	.	.	.	.	136
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup	5	45	51	.	.	.	.	.	$113^{1}/_{3}$
Polskie. „ „ „ *B* (z.200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
Polskie. „ „ „ *B* (z.200)	5	30	33	.	.	.	.	.	110
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	60,75	60,17	60,50	60,50	.	60,45	$60^{4}/_{9}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,28^{8}/_{9}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)............	5	100	73,50	.	.	.	.	.	$73^{1}/_{2}$
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	.	121,75	121,75	.	121,75	$121^{3}/_{4}$
Ruskie. „ „ z 1866 r.....	5	.	.	118,50	118,75	118,75	.	118,75	$118^{3}/_{4}$
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	100	.	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	100,17	100,17	100,17	.	100,17	$100^{1}/_{6}$
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	81	81,50	81,50	81,50	.	81,50	$81^{1}/_{2}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	82,42	82,33	82,67	82,75	.	82,67	$82^{2}/_{3}$
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	72,42	72,33	72	72,17	.	72,33	$72^{1}/_{3}$
Polskie. kupon.............	.	.	.	.	.	.	.	$1,04^{4}/_{9}$	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	62,50	63	.	.	.	63	105
Polskie. „ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	54,90	55,17	55	55	.	55	55
Polskie. „ „ Teresp. (100).....	5	100	80,50	80,50	80,50	80,75	.	80,75	$80^{3}/_{4}$
Polskie. „ „ Łodzk. (100).....	5	100	.	76	76	.	.	76,50	$76^{1}/_{2}$
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	116	.	.	.	.	.	$92^{4}/_{5}$
Rus. Obligacje „ „	$4^{1}/_{2}$	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,95	106,65	106,50	106,50	.	106,50	$114^{2}/_{3}$
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	106,80	.	106,35	.	.	106,05	$114^{1}/_{5}$
Hamburg .....(M. B. 300) „	.	140,855	162,92	.	.	.	.	.	$115^{2}/_{3}$
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	.	7,30	.	7,29	$115^{2}/_{3}$
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	87,30	.	.	.	116
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	*94,65	$*101^{9}/_{10}$
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	99	.	.	.	99	99
3. Monety.									
Półimperjał....................	.	5,15	6	.	.	.	.	5,95	$115^{1}/_{2}$
Napoleondor....................	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski..............	.	3	3,45	.	.	.	.	$3,42^{1}/_{2}$	$114^{1}/_{6}$
Rubel srebrny..................	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski...................	.	0,92.857	.	.	.	.	.	1,08	$116^{1}/_{3}$
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	.	0,63	$100^{1}/_{6}$

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	$7^{1}/_{2}$	2	$2^{1}/_{2}$	4	4	$2^{1}/_{2}$	3
giełdowa:	—	8 (9)	$1 (1^{1}/_{2})$	$1^{3}/_{4} (2^{1}/_{4})$	4	$2^{3}/_{4}$	$1^{3}/_{4}$ (2)	3

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 17 marca	w ciągu tygodnia przyb. (+) ub. (—)	w d. 24 marca
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.630.473, 11½	+ 156.607, 72 — 147.192, 93	1.639.887, 90½
w Łodzi. .	251.989, 80	+ 23.988, 20 — 14.636, 65	261.341, 35
w Włocł.	169.170, 19½	+ 22.901, 96 — 11.070, 34½	181.001, 81
„ zagranicznych	326.117, 15½	+ 40.999, 61 — 310.522, 56½	56.594, 20
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	854.199, .	+ 13.253, . — 25.420, .	842.032, .
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	264.182, 84	+ 5.180, 88 — 28.484, 18	240.879, 54
(b) in. tow.	315.935, 24½	+ 16.490, . — 2.900, 07	329.525, 17½
4. „ „ kosztowności	781.895, 55½	+ 11.520, 21 — 10.449, 21	782.966, 55½
5. Otwarte kredyta	5.321.240, 93½	+ 523.766, 04 — 763.378, 95½	5.081.628, 02
6. Kasa: Monety srebrne	2.641.873, 68¼	— 2.537, 84	2.639.335, 84¼
„ złote	33.484, 32½	+ 6, 30	33.490, 62½
Bilety Banku Polskiego	612.535, .	+ 39.950, .	652.485, .
„ Kred. Cesarstwa	1.364.624, .	— 565.013, .	799.611, .
Łącznie (6)	4.652.517, 00¾	— 527.594, 54	4.124.922, 46¾

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski	STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w			f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	1.160 611606	532.035675	Bilety w obiegu	1.185.505025	575.690625
Portfel	415.601620	444.436000	Przekazy z term. kilkod.	34.754874	11.696125
Zaliczenia na złoto i rozm.	76.223394		Rachunki bieżące prywatne	432.976908	493.442850
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.227400	331.804050	Rachunki bieżące skarbowe	19.566198	148.180600
Dług skarbu i inne wart..	162.014994	375.000000	Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
			Zysk do kapit. doliczony	7.044777	
	1.899.679014	1.683.275725	Inne bierniki	37.331232	90.440525
				1.899.679014	1.683.275725

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Węgry**. Odrodzenie się Węgier pod względem politycznym zwraca na nie uwagę świata ekonomicznego, który przepowiada temu krajowi świetną przyszłość ekonomiczną. Krótki rzut oka na bogactwa naturalne Węgier pozwoli nam ocenić, o ile nadzieje te są uzasadnione.

Przestrzeń ziemi wynosi 3266 mil kwadratowych, ludność około 15 miljonów; ziemia jest nadzwyczaj urodzajna, a to do tego stopnia, że pomimo bardzo niskiéj kultury rolniczéj, Węgry należą do tych krajów, które najwięcéj wydają zboża. Kraj liczy 28.923.069 hektarów ziemi uprawianéj, któréj wartość reprezentuje w przybliżeniu 10.661.731000 franków. Samo zboże w średnim roku wynosi 87.400.000 hektolitrów; ponieważ spożycie wewnętrzne potrzebuje około 70—75 miljonów, pozostaje więc przewyżka 12—15 miljonów, przeznaczona na wywóz.

Przy bardziéj umiejętnym wyzysku i lepszych środkach komunikacijnych, Węgry mogłyby łatwo rzucić na targi europejskie 30.000.000 hektolitrów zboża.

Po Francji, Węgry posiadają najwięcéj winnic i najbardziéj poszukiwane wino.

Chów bydła jest jedeném z głównych zajęć kraju; liczą w Węgrzech 1.600 sztuk bydła na 1000 mieszkańców, podczas kiedy w innych częściach Austrji na taką samą liczbę mieszkańców przypada tylko 844 sztuki.

Znana jest powszechnie reputacja koni węgierskich. Na 1000 mieszkańców jest w Węgrzech 152 konie, podczas kiedy we Francji tylko 80. Świń przypada

w Węgrzech 410 sztuk na 1000 mieszkańców, we Francji tylko 282.

Rozległe lasy obfitujące w drzewa rozmaitego gatunku, a głównie w dęby, mogłyby przy dobrém gospodarstwie dostarczyć wybornego materjału do budowli i marynarki. Już teraz przy najgorszych warunkach wywozi się corocznie z Węgier za granicę 15.167.440 metrów sześciennych drzewa.

Pomiędzy bogactwami mineralnemi pierwsze miejsce zajmuje sól; z żup rządowych wydobywają corocznie przecięciowo 130.000 000 kilogramów.

Do tego trzeba jeszcze dodać żelazo i węgiel, a nawet miny srebra i złota, które Węgry posiadają, uprawę tytoniu, konopi, kukurudzy; — nie dziw więc, że świat ekonomiczny okazuje zadowolenie z okoliczności, które pozwolą tym bogactwom należycie się rozwinąć.

— **Praca kobiet.** W tych dniach odbyło się w Berlinie posiedzenie towarzystwa, mającego na celu popieranie pracy przemysłowéj kobiet. Po złożeniu sprawozdania i rachunków, postanowiono wynająć od 1 października 1868 r. obszerny dom, specjalnie na to wybudowany, w celu urządzenia wystawy wszelkiego rodzaju robót kobiecych. Ponieważ uznano za rzecz konieczną techniczne wykształcenie kobiet, przeto towarzystwo zaniosło prośbę do zarządu muzeum przemysłowego w Berlinie, o dozwolenie wstępu kobietom, do któréjto prośby przychylono się. Następnie jedna z obecnych złożyła sprawozdanie o robotach kobiecych na wystawie powszechnéj w Paryżu, i przyznała pierwszeństwo robotom kobiet francuskich nad niemieckiemi. Posiedzenie zakończył odczyt o pracy kobiet, miany przez jednę z uczestniczek.

— **Nauka oszczędności.** W belgijskiém mieście *Gandawie*, przedsięwzięto ciekawe środki celem rospowszechnienia w klasach roboczych zamiłowania do oszczędności. P. Laurent, profesor uniwersytetu i członek komisji wychowania, wychodząc z zasady, że wszelka praca wówczas najpomyślniejszym uwieńczona zostaje skutkiem, gdy jest skierowana do wieku dziecinnego,—polecił nauczycielom i nauczycielkom szkół elementarnych przedstawiać swoim wychowańcom korzyści i konieczność oszczędności, oraz obeznawać ich z czynnościami kas oszczędności. Nauczyciele są jednocześnie pośrednikami pomiędzy deponentami i kasą, przyjmują wszelkie wkładki i takowe na żądanie zwracają.

Łatwo pojąć że zwyczajny wykład kursu oszczędności nie skłoniłby żadnego malca do złożenia jakiejkolwiek sumy, dla tego téż nauczyciele tak często do przedmiotu tego wracają, tak długo jedno i to samo powtarzają, aż póki skutku nie odnoszą. Do tego dochodzi, że dzieciom biednym szkoła udziela pewne zasiłki pieniężne, byle je postawić w możności wnoszenia regularnych opłat.

Skutkiem tych usiłowań znajdowało się przy końcu lipca r. z. 4.810 książeczek i 27.063 franków, suma jak na początek ogromna. Przy końcu roku szkolnego rozdawano zamiast nagród książeczki oszczędności tym, którzy się odznaczyli największą gorliwością i regularnością we wkładkach.

W wyższych klasach czyta się uczniom małe traktaty o oszczędności, pracy, stowarzyszeniach. W powszechném użyciu jest tam książeczka elementarna Ottona Hübner'a, którą przed kilku laty przetłumaczył na język polski Kraszewski i wydał p. t. *O pracy*.

W ten sposób starają się słowem i czynem zapoznać ludność gandawską z zasadami ekonomiki.

— **Zewnętrzny handel włoski.** Opinja publiczna podtrzymuje mniemanie, że kurs przymusowy przyczynił się głównie do wycofania brzęczącéj monety z Włoch, i dla tego parlament włoski tak usilnie domaga się zniesienia kursu przymusowego. Ważniejszym powodem zmniejszenia ilości monety brzęczącéj jest niski stan przemysłu krajowego, nieodpowiadający potrzebom, a zatém zmuszający sprowadzać więcéj towarów z zagranicy niż Włochy są w stanie wyprowadzić. Cyfry urzędowe z komór zebrane (pomijając kontrabandę, bardzo we Włoszech rozwiniętą) następujący przedstawiają rezultat:

	wartość przywozu	*wartość wywozu*
w roku 1861	746.571000 fr.	311.064000 fr.
„ 1862	729.922000 „	392.497000 „
„ 1863	777.158000 „	434.195000 „
„ 1864	835.412000 „	405.558000 „
„ 1865	824.606000 „	404.332000 „
Razem	3.913.669000 „	1.947.646000 „

Różnicę pdmiędzy wartością przywozu i wywozu wynoszącą w ciągu lat 5-ciu blisko 2 miljardy fr., trzeba było wypłacić gotowizną. Pomimo to, do r. 1866 nie znać było braku brzęczącéj monety. Fakt ten objaśnia się tém, że Włochy zaciągały ciągle pożyczki, zatém złoto za obligi pożyczkowe wpływało i rozchodziło się po kraju. Dziś kiedy pożyczka zagranicą stała się prawie niemożebną, brak monety brzęczącéj coraz więcéj czuć się daje.

— **Zewnętrzny handel Anglji.** Statystyka Izby handlowéj (*Board of trade*) ciekawe podaje fakta, wskazujące ruch wsteczny w angielskich tranzakcjach zagranicznych, i tak:

wartość wywozu w r. 1866 wynosiła	188.917536 f. st.
„ „ „ 1867 „	181.183971 „
zatém w porównaniu z rokiem poprzednim wartość wywiezionych towarów w r. 1867 zmniejszyła się o	7.733565 „

t. j. blisko o 200 milj. fr.

Ze świeżéj publikacji za m. styczeń r. b. dowiadujemy się że wartość wywozu w ciągu tego miesiąca w porównaniu z wartością wywozu w odpowiednim miesiącu r. z. mniejszą jest o 15/m. fr. Za m. luty nie mamy jeszcze wiadomości—spodziewane są wszakże lepsze rezultaty — okazało się bowiem widoczne ożywienie w handlu, skutkiem podniesienia się cen ważniejszych wywozowych towarów.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.